

**Quæstionum Canonicarum, In Quinque Libros
Decretalium, Tomus ...**

In Librum II. Decretalium, Per Triginta Titulos Distributum, In Quo Agitur
De Judiciis, Foro Competenti, Libelli Oblatione, Mutuis petitionibus, ...

Krimer, Ferdinand

Augustæ Vindelicorum, 1708

§. 2. An in statutis nomine instrumenti veniant scripturæ privatæ?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73001](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73001)

apto ad instruendum Judicem, & fidem ei faciendam, quo nomine omnino veniunt *testes*, & plura alia, ut jusjurandum, &c. Sed sic instrumentum non sumitur in significatione propria, sed latiori, ea nimirum, quam retulimus ex *L. 1. ff. b. t. relatâ n. 1772.* & sic etiam intelligendus est textus in *L. 99. de qua n. 1777.*

1779. Dices: quando in jure aliquid dicitur contineri nomine alterius, hoc ipso, quod dicatur *contineri*, venit in propria significatione illius; sed in *c. 4. de Testib. cog. Testes* dicuntur *contineri* nomine *instrumenti*; ergo Testes veniunt in propria significatione instrumenti. Resp. 1. ad summum probari, Testes venire in propria significatione instrumenti, juxta propriam vocis significationem; non juxta comunem usum hujus temporis, ut per se constat. Resp. 2. ma. transmitti, si dicatur contineri nomine illius accepti in significatione propria, nimirum naturali, & formali; non autem secus; nullibi autem dicitur, *Testes* venire nomine instrumenti, accepti in propria significatione. Resp. 3. N. ma. Nam *alienatio* in propria significatione importat translationem Dominii; & tamen in *c. nulli, de reb. Eccl. non alienand.* emphyteusis dicitur venire nomine alienationis; quin importet translationem Dominii; similiter nomine *fili* in multis veniunt etiam *filiæ*; nomine beneficii veniunt etiam manualia, & plura similia, quin propterea sint talia in stricta vocis acceptione.

Et quamvis verum sit per Testes etiam *instrui* posse causam, & Judicem, ex quo tanquam nominis ethymologia dicitur *instrumentum*; hoc tamen non ostendit instrumentum *strictè* sumptum supponere pro Testibus; cum ejusmodi instructio per plura haberi possit, quæ non sint instrumenta propriè dicta; aliàs enim *codicillus* esset *strictè testamentum*; cum & ille sit *testatio mentis*, à qua derivatur *testamentum*. Et ratio est, quia instructio, quam præstant Testes, fit vivâ voce; instrumentum voce mortuâ. Unde sequitur, quod statutum puniens in decem producentem falsum instrumen-

tum; non habeat locum in producente falsum testem; sic Pereyra in *Elucidar. n. 496.*

§. 2.

An in statutis nomine instrumenti veniant scriptura privata?

1708. Ante respons. notand. inter scripturam *publicam* (quæ scilicet per authenticæ personæ manum publicè facta est memoriæ causâ, ut dicitur *c. scripta b. t.*) & *privatam* (quæ scilicet per manum privatam, vel à Tabellione, non tamen *in forma publica* cum solemnitatibus, confecta est) discrimen esse, quod illa *authentica* maneat, fidemq; firmiter faciat, tametsi inscripti testes, ipseque Notarius mortui sint, *c. penult. b. t.* at verò scriptura privata definit esse *authentica*, si testes mortui sint; præterquam, si alio modo, videlicet perfigilla, alios testes, literarum comparisonem, &c. probari possit. Ratio discriminis est, quia instrumentum manu Notarii cum debitis solemnitatibus confectum, publicam *ex jure* auctoritatem habet; non item privata scriptura.

1781. Not. 2. scripturæ privatæ varias esse species; tres tamen præcipuè communiter numerari à Speculat. *l. 2. de instrument. edit.* Nam aliquando facis scripturam tibi tantum; aliquando alii tantum; aliquando tibi & alii: de quibus Pereyra *cit.* tradit, quod scripturæ, quam tibi facis, nulla fides adhibeatur, *L. non Epistolis, C. de probat.* scripturæ autem, quam facis alii contra te [puta creditori tuo de eo, quod ab eo accepisti] bene credatur contrate, *27. q. 1. c. omnes feminae.* Tibi autem & alii facis scripturam, sicut est codex rationum tuarum, cui interdum creditur, *L. quedam, §. nummularis, ff. de edend.* Alii has species referunt, numerando inter illas apocham, antapocham, librum Rationum [de quo *n. 1846.*] & epistolam; de qua *n. 1878.*

1782. Minutiores privatæ scripturæ species sunt 1. *guarentigia*, seu *guarentigium*, scriptura nimirum, quæ secum paratam habet executionem, ita ut, si per illud constet, aliquem esse debitorem,

rem, statim eo exhibito in iudicio iudex executionem faciat, *L. à Divo Pio. ff. de re judic.* Sic exponunt Lessius *l. 2. c. 28. d. 1. n. 4.* & Molina *de justit. tr. 2. D. 72. initio.* Ubi dicitur, appellari contractum *Guarentigium*, ubi, præter actionem personalem, instrumento publico, conceditur jus exequendi, nullâ expectatâ Judicis sententiâ.

Secundò, *Abbreviatura*, quæ dicitur instrumentum Notarii non extensum, *Bart. L. Chirographis, in princ. in 2. not. ff. de admin. tut.* apud Alexand. Scot. in *Diction. V. eodem. Mundus*, juxta Accurs. *L. contractus C. de fide instrument.* appellatur instrumentum, in quo post factam rogationem, omnia comprehenduntur; dictus à munditiâ eò, quòd sine vituperatione esse debet.

1783. Tertio, *Chirographum*, quòd alio nomine *Autographum* dicitur, est instrumentum propriâ manu scriptum. Differt à *Syngrapha* (quæ est scriptura, seu schedula, facta manu propria eorum, qui paciscuntur, in alicujus rei fidem) quòd in Chirographo tantum, quæ gesta sunt, scribi soleant: in Syngrapha etiam contra fidem veritatis pactio scribatur.

Chirographum præterea est, cum duò paciscentes duas scripturas sub eadem forma verborum inter se conficiunt, & mutuò sibi tradunt. Item est instrumentum, seu illa litera, in qua debitor confitetur, se esse obligatum creditori, *L. bonis ff. de priv. cred. & L. Servum filii. §. eum qui, ff. de leg. 1.* dicitur, Chirographum *inane*, cum id, quòd debitum, persolutum, *L. 18. ff. de solut.*

Ab hoc nomine fit *Chirographarius*. Unde Chirographarius creditor est, qui sibi Chirographo cavit, *L. 38. §. 1. ff. de privil. credit.* opponitur autem iis, qui hypothecarii dicuntur, *L. cum tibi 10. C. qui pot. in pag.* Chirographarius debitor est, qui sua manu cautionem creditori dedit. *L. pen. C. de novat.* Chirographaria pecunia est, quæ sine pigmore per Chirographum solum debetur *tit. Cod. etiam ob chirogr. pecun. Creditoria*, id est, Chirographaria, *L. in bonis, ff. de priv. cred.*

Quartò, *Apochâ*, quæ latine *receptio* 1784. dicitur, schedula est, qua fatemur nobis de pecunia esse satisfactum: Vulgo *quitantiam* vocant; illud enim creditor dat debitori, cum ab illo pecunias numeratas, aut rem, quam illi debebat, recepit; Ulpian. *L. si acceptò latum, ff. de acceptil.* Inter acceptilationem, & Apocham hoc interest: quòd *acceptilatione* omnimodò liberatio contingat, licet pecunia soluta non sit: apochâ non aliâs, quàm si pecunia soluta sit. Ex quibus constat, latius patere acceptilationem, quàm Apocham; sic enim definitur *l. 1. eodem tit. Acceptilatio* est liberatio per mutuam interrogationem, qua utriusq; contingit ab eodem nexu absolutio.

Aliud simile apochæ instrumentum est *Antapochâ*, vel *Antipochâ*, vel *Antepochâ*, & dupliciter exponitur: nam ab Abon. in *Sum. de fide instrum. vers. de antipochis*, dicitur Chirographum, quòd facit debitor creditori, in quo confitetur, se solvisse tantum nomine usurarum, vel pensionis: & datur creditori, in ipsius securitatem, ne debitor aliquando possit probare, se *possedisse nomine proprio*, & sic velit obtinere Dominium titulo præscriptionis, *L. plures, C. de fide instrum.* Dicunt alii *Antapocham* esse scripturam, quam facit debitor, obligando se, & in qua fatetur se debere. Ex quibus patet discrimen inter utramque scripturam; nam *Apochâ* est *de receptis*, & fit à creditore, quâ fatetur sibi à debitore solutum; at *antapochâ* est *de solutis*, & fit à debitore confitente se solvisse pensionem, *L. qui tabulas, §. Apochâ, ff. de fur. his præmissis* :

Ad quæstionem propositam Resp. 1785. secluso moderno loquendi modo (juxta quem *instrumentum* accipitur solum pro instrumento publico) & attento jure scripto, nomine *instrumenti* in statutis venire scripturam privatam, eam saltem, quæ *Authenticâ* est, & fidem facit; sic Haunold, *tom. 5. de jure, & just. tr. 4. n. 361.* Rationem sumunt ex *c. Scripta 2. h. t.* ubi dicitur: *Scripta Authentica: Si testes inscripti decesserint (nisi per manum publicam facta fuerint ita, quòd appareant publica, aut authentica*

ticum sigillum habuerint, per quod possint probari) non videntur nobis alicujus firmitatis robur habere. Nam ex hoc textu communiter deducunt Authores, scripturam privatam, quantumvis non sit scriptura publica; æquivalere tamen illi quoad fidem faciendam, si *authentica* sit; adeoque meritò venire *instrumenti* nomine, etiam strictè sumpti, si attendatur rubrica hujus tituli, & jus scriptum; adeoque etiam in statutis, ut si quod esset de solvendis gabelis ratione instrumentorum. Quando autem censi debet *authenticum*, seu fidem faciens? constabit à n. 1789.

§. 3.

An scriptura, asservata in Archivo publico, veniat nomine instrumenti publici?

1786. **R**esp. si instrumentum publicum sumatur strictè pro scriptura, quæ cum solennitatibus (de quibus à n. 1789.) confecta est, non quamlibet scripturam in archivo publico asservatam, esse instrumentum publicum; plures enim scripturæ inibi asservantur, quæ nec manu Notarii publici, nec cum aliis solennitatibus juris, confectæ sunt: si autem sumatur pro scriptura, quæ non minus, ac scriptura, solenniter confecta, fidem plenam faciat, affirmandum esse, quòd sit scriptura publica, faciens testimonium publicum, ut colligitur ex Authent. *Ad hæc, C. de fide instrument. ibi: Ad hæc ex his literis, quibus adversarius tuus nititur, & profert, rectè petis examinationem fieri. Item & charta, que profertur ex Archivo publico, testimonium publicum habet. V. dicenda à n. 1856.* quibus positis:

1787. Notand. ex Everardo *de fide instrumentorum c. 2. instrumentum publicum, scripturam publicam, & scripturam authenticam, in rigor differre.* Cum enim scriptura esse possit alia solenniter confecta manu Notarii, alia non, quantumvis hæc asservetur in Archivo publico; illa utique in hoc differet ab ista; at illa propriè est instrumentum publicum, acceptum in rigore instrumenti strictè sumpti, ergo instrumentum publicum strictè sumptum differt à scriptura publica, seu scriptura faciente publicum testimo-

nium, carente qualitate, confectionis à Tabellione; & quoniam scriptura esse potest *authentica*, seu quod idem est, *originalis* (ut notat Pirhing *b. t. n. 4.*) quin asservetur in Archivo publico, etiam scriptura publica hoc titulo differet ab illa. Cæterum instrumentum Authenticum in genere definit Wagnereck *b. t. in Rubric. Not. 5.* quod per se fidem facit, sive ex appositione sigilli authentici; sive alio modo ita, quod ad sui validitatem non requirat aliud adminiculum. Nam *Authenticum* idem videtur, ac *ex se auctoritatem habens.*

Dices: scriptura rationem *publici* solum habet ab eo, quòd confecta sit à persona publica, ad eam conficiendam habente auctoritatem; sed hoc non habet scriptura ex eo præcisè, quòd asservetur in *Archivo publico*; ut tenet Panormitanus apud Haunold. *tom. 5. de jure, & justit. tr. 4. n. 362.* negans scripturam asservatam in Archivo publico esse instrumentum publicum, aut scripturam publicam; ergo scriptura ex eo præcisè, quòd asservetur in Archivo publico non habet rationem *publici*, seu non est scriptura publica. Resp. *publicitatem* instrumenti, vel scripturæ, quoad usum termini in hac materia, pendere à dispositione, & usu juris; & considerari posse vel formaliter, vel virtualiter, seu in ordine ad vim, & effectum legitimæ probationis in judicio, quo posito:

Resp. N. ma. Nam ex communi DD. ut notat Haunoldus *cit. n. 362.* scripturam publicam facit, non tantum hæc qualitas, quòd sit scripta à persona publica; sed etiam ista, quòd asservetur in loco publico; sed Archivum publicum est locus publicus; ergo non tantum scriptura scripta à persona publica, sed etiam asservata in Archivo publico est scriptura publica; & quidem formaliter; quamvis autem non sit formaliter instrumentum publicum, cum careat qualitate scripturæ manu personæ publicæ, à quo formaliter habet rationem *instrumenti* præcisè sumpti: est tamen *virtualiter*, nimirum quoad effectum, & vim probationis legitimæ in judicio. Un-